

A PÁPA NYUGATNÉMETORSZÁGI ÚTJA

A Szentatyát nyolcadik nagy külföldi utazása (1980. nov. 15–19.) Európa szívébe, közvetlen szomszédságunkba vitte. Sokat hallottunk a megelőző aggodalmakról és nehézségekről is. De „a pápa személyisége és a tömegek lelkesedése tisztára söpörte a terepet” – írja egy pap.

Az előkészítés német alapossággal történt. Ahogy valaki tréfásan írta, legszívesebben az ottjártáról szóló albumokat is már előre kiadták volna... Különleges postabélyegzőktől a kocsik parkolási helyének kijelöléséig és az ernyőhasználat megtiltásáig mindenről írásban intézkedtek. Percre megszabott napirend mutatta a pápa öt napjának programját. (Előre sejteni lehetett, hogy ő ettől nem nagyon zavartatja magát, s úgy látszik, ezt nem is vették rossz néven tőle.) Hála Istennek, a lelki előkészület is mélyreható volt. Imádság mellett a püspökök bőjtje is felhívták híveiket. Volt kolostor, ahol péntekenként kenyéren, vizen és főtt krumplin böjtöltek. Gyűjtési akciót indítottak a Száhel-övezet javára, eredményét átadták a pápának. Négy füzet jelent meg a hívek közti terjesztésre; köztük az a kis német egyháztörténet, amely valóban nem éppen ökumenikus hangnemben tárgyalta Luthert és a reformációt, nagy felháborodást kelte evangélikus körökben. Mint kiderült, a püspökök nem olvasták az ajánlott munkát.

Bonn kivételével – itt csak egy estét és éjszakát töltött a pápa, s ez az este az evangélikus államelnökkel és az állami élet vezetőivel való találkozásra szolgált – minden városban szabadtéri misét mondott. Kölnben elsősorban a családoknak, Osnabrückben a diaszpórávidék hívőinek, Mainzban a munkásoknak, Fuldában a papoknak és papnövendékeknek, másnap pedig a laikus tanácsok és katolikus egyesületek tagjainak, Altöttingben a férfi és női szerzeteseknek, Münchenben a fiataloknak. A novemberi zord időjárás bizony nem kedvezett. A pápa az eső ellen ugyan védve volt, de a szél kíméletlenül tépkedte. Edzett fizikumával egykedvűen viselte mindezt, példát adva a mindenütt nagy számban megjelent résztvevőknek, akiknek kintartása viszont őt magát is megindította; még utólag is ismételten megköszönte. Nagy taps és derűtség fogadta megjegyzését az osnabrücker mise végén: „Remélem, nem áztatok bőrig!” Köln közeléből írják: „Egyszerű munkásaink a házból reggel 6-kor mentek el, és este 8-ra értek csuromvizesen haza. Egyikük azt mondta: nem számít, hogy egész nap esett, nem cserélném el ezt a napot semmivel. Három gyermekével volt ott. Nemcsak a Szentatyá rendítette meg, de a tömeg mély megilletődöttsége is. Sokan sírtak.”

A nagy nyilvános istentiszteletek mellett hét találkozó szerepelt különböző társadalmi csoportokkal: a tudomány embereivel és egyetemi hallgatókkal (Köln), művészekkel és újságírókkal (München), főhivatásként egyházi szolgálatban álló világiakkal (Fulda), ott élő külföldiekkel és külön a lengyelekkel (Mainz), fogyatékosokkal (Osnabrück), öregekkel (München). Természetesen külön találkozott Fuldában a német püspöki karral, valamint a katolikusok központi bizottságának képviselőivel.

A látogatás erősen az ökumenikus kapcsolatok jegyében állott. Mainzban a különféle vallások képviselőivel, majd külön az evangélikusokkal beszélgetett, Osnabrückben a zsidók küldöttségét fogadta. Ökumenikus szempontból a pápa ottani tartózkodása általános megelégedettséget váltott ki. Látványos eredményeket természetesen egyik fél sem várt. Megbeszélték viszont egy katolikus–evangélikus vegyesbizottság megalakulását, ami február elején tíz taggal már meg is történt. Nagy hatással volt az evangélikusokra a Szentatya egyszerűsége, közvetlensége, szerénysége, egyes kijelentései és főleg odafordulásának stílusa. Elmondta, hogy látogatásának egyik oka az augsburgi hitvallás 450 éves évfordulója. Münchenben megemlékezett az evangélikusok épp aznapra eső bűnbánati ünnepéről, és kérte, „foglalják be ennek a napnak imáiba katolikus testvéreiket is, valamint testvérüket, János Pált és szolgálatát.” Hasonló természetes kis gesztusok végigkísérték egész útját, őszinte testvéri lelkületről tanúskodva, és ezt viszont is kiváltva. Az egyik összefoglaló cikk látogatásáról ezzel a szellemes címmel jelent meg: „A pápa katolikus” (értsd: egyetemes és minden szívhez szól).

A pápa minden útja egy-egy nagy katekézis. „Legmélyebb benyomásom az volt, hogy szemléltető oktatást adott a keresztyénségből és a lelkipásztorkodásból. Ezt pedig csak személyes jelenlétével teheti” – írja egy világi. A különféle társadalmi csoportok mindegyikének tud mindig valami megbecsülőt, bátorítót, útmutatót mondani. A sokfelől szorongatott német püspökök szinte hallhatón füllélegzettek fuldai nagy beszéde alatt. Igazán úgy szólt papjaihoz, mint jó atya, semmit sem kendőzve el hivatásuk nehézségeiből, de sugározva annak természetfölötti boldogságát. Altötting híres Mária-kegyhelyén nagyon otthon érezte magát, beszédét is mindegyre megszakította a helyeslő taps. Bájos epizód: vacsora után a rendházban egy öreg kapucinus várta a folyosón, s hegedűjén lengyel dalokat játszott. Ő természetesen rögtön énekelni kezdett. A végén megölelte az öreget, és meleg köszönetet mondott az igazi franciskánus ötletért. A müncheni öregek is aligha felejtik el mélységes tisztelettől ájtárt szavait. A Liebfrauentombba bemenet és kijövet kezét nyújtott az útját szegélyező tolókcsis, vak, rokkant embereknek, pedig hát a protokoll szerint már a repülőtéren kellett volna lennie. De ezek az emberek most fontosabbak voltak neki, mint a bajor kormány tagjai, akik ott várták, hogy elbúcsúztassák. A repülőtéren is: miután sorban elköszönt a püspököktől, előkelőségektől, mindenki azt hitte, most bezáll a gépbe. De nem. Visszafordult, és megindult, hogy kézfórással búcsúzzék a másik oldalon álló repülőtéri szerelőktől.

Külön figyelmet szentelt beszédeiben a németek sajátos problémáinak. A tudomány embereihez szólva sajnálatos, de meghaladott múltnak nyilvánította azt a korszakot, amikor az egyház védekező álláspontot foglalt el a természet-tudományokkal szemben, és ez kölcsönös elidegenedésre vezetett. Hit és tudomány nem áll ellentmondásban; a vallásos embernek ne legyen a tudománnyal szemben kisebbségi érzete, a tudomány pedig lássa be, hogy önmagában, a hit nélkül nem képes megtalálni az emberi élet értelmét. — Erkölcsi téren erőteljesen védelmébe vette a családot, és élesztgette a szociális lelkiismeretet. Rámutatott a világ szenvedőivel való szolidaritás kötelességére, a jóléti társadalom veszélyeire. De elismerő és bátorító szavakat is talált arra a szerepre, amelyet a német nemzet „a szeretet civilizációja” építésében betölthet.

Nem hiányoztak a bensőséges ima pillanatai sem, amiben a Szentatyát a nagy nyilvánosság cseppet sem zavarta: Kölnben Nagy Szent Albert és Kolping Adolf sírjánál, Münchenben a nagy Mária-szobornál, Altöttingben a kegykép előtt és a szent portás testvér, Parzhami Konrád cellájában éjszakázva.

„Akik csak a látogatással járó kiadások meglátásáig jutottak, előtte sokat beszéltek, — utána nem volt ez főtéma. A nagy többségnek többet adott, mint „érdekességet”. Sok szónál többet mondóak voltak számomra a képernyőn látható arcok, „ellopott” pillanatok” — írja egy tévénező. A statisztika szerint 11 millió ember követte így a pápa útját, s közülük 88 % pozitív benyomást kapott. Természetes viselkedése, kedvessége nagy hatást tett a kissé merevebb németekre. Igen kedvező benyomást keltett jó német kiejtése, meggondolt, nyomatékos beszéde is. Külön hálával fogadták felhívását a nov. 3-án elrabolt 11 éves Cornelia Becker érdekében; sajnos a kislány akkor már — mint utóbb kiderült — halott volt.

Mindent összevéve: a pápa vonzó egyénisége ismét „csatát nyert” Németországban. Egyénisége? De hiszen ez mindenestül felolvad szolgálatában! Találónan írja valaki: „A Szentanya nem népszerűséget keres, nem az utazás maga vonzza. Száz százalékosan átadja magát, erejét, egészségét, minden percét Krisztusnak és az ő ügyének. Ezt a mamutprogramot, ezt a túlfeszített, de amellett semmi idegességet, kapkodást vagy bizonytalanságot nem mutató munkatempót csakis egy magasabb, egy szent cél érdekében lehet kibírni.” Hogy azonban látogatása — amelyet ő maga „történelmi jelentőségűnek” tart — a lelkekben és a német társadalomban tartós gyümölcsöket hozzon, ahhoz mindannyiunk imájára van továbbra is szükség.

S. M.

SZÍNÉRŐL SZÍNRE

Az utóbbi évtizedekben az ember „végső dolgairól” szóló egész tanítást újonnan kellett átgondolni. Ezért mondhatta tréfásan egy teológus: „Menny és pokol átalakítás miatt zárva.”